

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1921, kl. 5 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 10 i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om tillförsäkran av förhandlingsrätt åt befattningshavare vid vissa företag.

Till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott har hänvisats en inom samma kammare väckt motion, nr 242, av herrar Starbäck och Block med hemställan, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att tillförsäkra fast anställda befattningshavare vid av Kungl. Maj:t koncessionerade eller oktrojerade företag förhandlingsrätt.»

Motionen.

I fråga om motiveringen av denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från kungl. socialstyrelsen, vilket yttrande som bilaga bifogas detta utlåtande.

I likhet med socialstyrelsen anser utskottet, att en lagstiftning av sådan beskaffenhet som i motionen föreslås icke skulle leda till något praktiskt resultat. Den väg som hittills beträffs, nämligen att genom frivillig överenskommelse få till stånd en förhandlingsordning mellan de olika parterna, synes utskottet åstadkomma större ömsesidig respekt än om man genom lagstiftning sökte tvinga den ena parten att tillmötesgå den andras framställningar. Skulle en dylik frivillig överenskommelse icke kunna åvägbringas, står ju den möjligheten öppen att genom hänvändelse till förlikningsmannainstitutionen begära dennas ingripande. Denna institution har visserligen hittills förnämligast sysslat med arbetstvister rörande kroppsarbete, men

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 13 saml. 4 avd. 7 häft. (Nr 10.)

intet hinder torde föreligga för densamma att jämväl taga befattning med tvister mellan här ifrågavarande arbetsgivare och deras arbetstagare. Framhållas bör även, att i den reviderade lagen om medling i arbetstvister införts en bestämmelse om skyldighet för parterna att på kallelse av förlikningsmannen infinna sig till förhandling.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att föreliggande motion, nr 242, icke må till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1921.

Å utskottets vägnar:

M. JENSEN.

Närvarande: herrar *Jensen, Stjernstedt, Larsson* i Kroken, *Bergström* i Bäckland, *Andersson* i Höör, *Ward, Holmgren, Pettersson* i Köping, *Godén* och *Ericsson* i Sörbo.

Bilaga.

Till Riksdagens andra kammars fjärde tillfälliga utskott.

Genom nådig remiss den 18 sistlidne februari har socialstyrelsen blivit anbefalld att till riksdagens andra kammars fjärde tillfälliga utskott skyndsamt avgiva yttrande över en av herrar Starbäck och Block i nämnda kammare väckt motion, nr 242, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om tillförsäkrande av förhandlingsrätt åt befattningshavare vid vissa företag. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Styrelsen anser sig till en början böra påpeka, att det med motionen angivna syftet, att tillförsäkra ifrågavarande befattningshavare förhandlingsrätt, icke torde låta sig med något praktiskt resultat förverkliga utan i samband med en lagstiftning, som direkt eller indirekt ingriper reglerande på dessa befattningshavares arbetsavtal. Enbart en formell rätt för befattningshavarna att nödga sin arbetsgivare till förhandling skulle, såvitt styrelsen kan finna, ej medföra någon avsevärd förbättring för dem. Arbetsgivaren skulle nämligen fortfarande kunna ställa sig fullkomligt avvisande gent emot befattningshavarnas krav.

De i motionen anförda exemplen på lagstiftning rörande förhandlingsrätt för offentliga tjänstemän jäva ej heller styrelsens nu angivna uppfattning, då dessa tjänstemäns arbetsförhållande ju alltid är föremål för offentlighetslig reglering. Även i de fall, där de anförda exemplen åsyfta enskild verksamhet, torde förhandlingsreglerna såsom ett komplement ansluta sig till en förefintlig ehuru genom avtal mellan parterna åvägabragt reglering av arbetsförhållandet.

Skulle statsmakterna finna skäl att komma ifrågavarande befattningshavare till hjälp och undanröja de missförhållanden, som otvivelaktigt icke sällan äro rådande i de av motionärerna åsyftade hänseenden, torde det sålunda bliva nödvändigt att på ett mer reellt sätt ingripa reglerande på arbetsförhållandet. Möjligen skulle det i sådant fall kunna ifrågakomma att endast offentligt fastställda minimigränser beträffande det för arbetstagarna viktigaste momentet i arbetsförhållandet eller avlöningen — ett exempel härför giver den norska lagstiftningen om minimilön för underordnade handelsbiträden.

Ehuru styrelsen, såsom förut berörts, ingalunda underskattar de missförhållanden, som givit anledning till motionen, anser sig styrelsen å andra sidan icke kunna vitsorda, att missförhållanden av ifrågavarande natur äro särskilt svårartade eller allmänt förekommande inom de verksamhetsgrenar, som motionen avser, d. v. s. uti av Kungl. Maj:t koncessionerade eller oktrojerade företag. Dylika missförhållanden lära göra sig mer eller mindre gällande jämväl för övriga kontorsanställda i enskild verksamhet, och osannolikt torde ej vara, att desamma i avseende å nyssnämnda företag med i regel organiserad personal äro relativt mindre framträdande. Under sådant förhållande ställer det sig givetvis svårt för styrelsen att förorda ett statsingripande enbart till förmån för befattningshavarna i omförmälda koncessionerade eller oktrojerade företag. Att åter för dessa befattningshavares skull påkalla ett statsingripande

i ett så omstritt och ömtåligt avseende, som det förevarande, beträffande alla kontorsanställda i enskild tjänst, synes man å andra sidan icke ha tillfyllestgörande skäl till.

Såsom ett tillvägagående, vilket möjligen skulle kunna vara ägnat att främja det med motionen avsedda syftet, anser sig styrelsen böra ifrågasätta hänvändelse till statens vederbörande förlikningsman. Ehuru förlikningsmännen förnämligast sysslat med arbetstvister rörande kroppsarbete eller med dessa socialt jämställda arbetstagare, torde de icke vara förhindrade att taga befattning jämväl med sådana tvister beträffande högre stående arbetstagare. Den reviderade lagen om medling i arbetstvister, vilken trätt i kraft med innevarande års ingång, synes också bereda förbättrade möjligheter i förevarande avseende. Denna lag medgiver nämligen förordnande av särskild förlikningsman för visst verksamhetsområde — en med ifrågavarande befattningshavares verksamhet speciellt förtrogen förlikningsman skulle sålunda eventuellt kunna tillsättas. Vidare må erinras, att i den reviderade lagen införts en bestämmelse om skyldighet för parterna att på kallelse av förlikningsman infinna sig till förhandling.

Slutligen anser sig styrelsen i detta sammanhang böra meddela, att styrelsen genom nådig remiss sistlidne höst fått mottaga en framställning i förevarande ämne från Svenska bankmannaföreningen men att styrelsen, som hoppats att det skulle kunna åvägbringas ett närmande mellan parterna, ännu ej avgivit utlåtande över densamma.

Stockholm den 14 april 1921.

GUNNAR HUSS.

A. Molin.